

Fossiele brandstoffen: naming, blaming en framing

Naast klimatologische gevolgen heeft verduurzaming ook grote politieke, sociale en economische consequenties. Het negeren van vele hiervan in de verduurzamingsdiscussies om het eigen standpunt zo 'sterk' mogelijk te laten overkomen, is weinig democratisch.

De wens om zo snel mogelijk op duurzame energie over te schakelen, stuit op een weerbarstige praktijk. Wat betreft de aanbodzijde blijkt uit onderzoeken, van onder andere de EU en het Internationaal Energie Agentschap, en uit bronnen als Quantum Energy, de totale onhaalbaarheid van de EU-plannen op het gebied van de energietransitie. Uit het in september 2020 gepubliceerde rapport van de Europese Commissie 'Raw materials for strategy, technologies and sectors' wordt de minieme positie van Europa in de hele supply chain voor renewable energy benadrukt. Onmisbare zeldzame aardmetalen, lithium en kobalt zijn in onvoldoende mate beschikbaar als we naar de komende 10 tot 15 jaar en waarschijnlijk de periode daarna kijken. Zo is de Europese doelstelling dat in 2035 alle nieuw verkochte auto's elektrisch moeten zijn onhaalbaar. Hiervoor is 18 keer de huidige productie aan lithium nodig en in de meest optimistische mijnbouwscenario's zal de wereldwijde productie van lithium tegen 2035 driemaal de huidige zijn. Dit weet ook de Europese Commissie. Niettemin blijft de politiek de transitieplannen herhalen. Essentiële informatie wordt weggelaten: Trumpiaans fake nieuws?

Daarnaast speelt het geopolitieke aspect van de energietransitie. China heeft in alle stappen van de supply chain voor renewable energy een groot marktaandeel van circa 35%, maar vooral in de productie van de onmisbare geraffineerde zeldzame aardmetalen overheerst China de wereldmarkt met een marktaandeel van ruim 80%. Oftewel, niet alleen is er onvoldoende materiaal beschikbaar voor de zo gewenste energietransitie, maar bovendien ruilt Europa haar energieafhankelijkheid van Rusland in voor afhankelijkheid van China voor zeldzame aard-

metalen en andere materialen die noodzakelijk zijn voor zowel de energietransitie alsook voor defensie, telecommunicatie en ICT.

Als het aanbod van renewable energy in de komende tijd niet met de gewenste hoeveelheid toeneemt, blijven er drie mogelijkheden over: kernenergie, toch fossiele brandstoffen, of de vraag inperken. We hebben gezien dat een aanzienlijke prijsstijging als gevolg van de oorlog in de Oekraïne onmiddellijk tot vraaguitval leidt. Maar dat is in Europa. Wereldwijd is een aantal landen op een welvaartsniveau gekomen vanaf waar het energiegebruik exponentieel gaat stijgen. China zit op zo'n omslagpunt. Het energiegebruik van dat land zal verdrievoudigen om op het westerse welvaartsniveau te komen. Energie is dé bron van welvaart. En welvaart bepaalt in belangrijke mate ons welzijn.

Dit is geen pleidooi om producenten van fossiele brandstoffen niet te dwingen om duurzamer te produceren. Ook al produceert de gemiddelde oil major zelf maar 5% van de CO₂ die haar afnemers produceren, alles helpt. En ja, het is nogal bizar dat olie- en gasproducenten verduurzamingssubsidie krijgen. Het is wel jammer dat de focus daarop de fundamentele vraagstukken en daarmee samenhangende keuzes op sociaal, economisch en politiek gebied naar de achtergrond dringen.

Duurzaamheid komt duidelijk niet gratis. De energierekening zal, naar het zich laat aanzien, zeker niet omlaag gaan. Dat is een probleem, zeker voor de onderste 50% van de Europese samenleving. Een probleem dat in onze steeds fragieler wordende democratie niet verzwegen kan worden.

Kortom, transparantie met duidelijke afwegingen van alle consequenties is de enige manier om niet in een crisismanagementmodus te blijven. Teneinde onze duur verworven democratie een betere overlevingskans te geven, hebben alle partijen de morele verplichting om de brede consequenties, die verduurzaming nu eenmaal met zich meebrengt, transparant in de discussie te betrekken. ■

Door **Thijs Jochems**,
Adviseur en Private
Investor